

رنج‌های پنهان جازموریان

شرق: جازموریان، منطقه‌ای که محرومیتش شکل دیگری از خود را به نمایش گذاشته‌است؛ از کپرهای ناامن که با هر بارش بر سر مردم منطقه فرومی‌ریزد تا نبود برق و مختل شدن زندگی روزمره برای این آدم‌ها. شاید بتوان گفت یکی از نیازهای مهم این مناطق، حضور گروه‌های دغدغه‌مند برای تسهیل زندگی آنها است. یکی از این سازمان‌های مردم‌نهاد، کانون

محرومیت از یک حق طبیعی

باد بهاری در هوا می‌چرخد و خاک منطقه را با خود جابه‌جا می‌کند. کودکان هم با پاهای برهنه به دنبال هم می‌دوند و لابه‌لای گردوخاک گم می‌شوند. برای چند دقیقه همه چیز با این باد بهاری جابه‌جا می‌شود؛ حتی کپرهایی که اساس ساخت‌شان شاخه‌ها و برگ نخل است، تکانی می‌خورند و کم‌کم باد فرو می‌نشیند. اینجا جازموریان است؛ جایی که خانه‌های کبری تجربه یک سرپناه امن را از خانواده‌ها و کودکان‌شان گرفته است. شاید بتوان گفت با غروب خورشید، همه چیز در این خطه از کرمان، خاموش می‌شود؛ چون در برخی نقاط، کپرنشینان حتی برقی برای روشنایی شب ندارند. هرازگاهی خانواده‌ها آتشی به پا می‌کنند تا از نور شعله‌های آن استفاده کنند؛ اما روند زندگی با نبود نور، مختل شده و این موضوع حتی در افزایش ترک تحصیل کودکان هم اثر گذاشته است؛ چون علاوه بر تأثیر نبود یک سرپناه مناسب، تاریکی هوا هم جزء عوامل مؤثر بر منع تحصیل کودکان منطقه است. کودکان در آرزوی تماشای برنامه‌های تلویزیون هستند که نبود برق در برخی مناطق کپرنشین، جلوی محقق شدن این خواسته‌های کوچک‌شان را گرفته است؛ خواسته‌ای که جزء موارد روزمره کودکان دیگر مناطق است.

خطر جانی همیشه در کمین است

چند ماه قبل، تعدادی از خانواده‌های کپرنشین که باسیم‌کشی غیرقانونی و

توسعه‌گران جوان «یکی هستیم» است، مجموعه‌ای که باهدف توسعه پایدار و ایجاد سرپناه امن برای این مردم، چند سالی است در جازموریان شروع به فعالیت کرده‌است. درواقع طی شناسایی‌های سازمان «یکی هستیم»، کپرها هرچند نشانه‌ای از هنر عشایر هستند؛ اما نه‌تنها سرپناه مناسبی برای مردم نبوده؛ بلکه در هنگام باد و باران خطرات جانی هم به همراه داشته؛ بنابراین

غیراستاندارد از برق روستا استفاده می‌کردند، باعث آتش‌سوزی کپرها شدند. درواقع ماجرای اتصالی سیم برق به همین شیوه، بارها باعث آتش‌سوزی کپرها شده است. همین کپرها با سقف‌های کوتاه که هر لحظه امنیت کودکان و بزرگ‌ترها را تهدید می‌کند، اتاق‌های بدون پنجره که گردوخاک، میهمان همیشگی آنها است و همین بهداشت و سلامت منطقه را به‌ویژه برای زنان و کودکان به خطر می‌اندازد. شاید کمتر کسی از رنج مردمی که از حق طبیعی خود برای ساده‌ترین امکانات زندگی محروم هستند، خبر داشته باشد. برای همین باید آن‌قدر نوشت تا تصویر روشنی از رنج این آدم‌ها ثبت شود.

نبود بهداشت؛ یک تهدید جدی

وقتی با این اهالی شروع به صحبت می‌کنی، روایت‌های مشابه از ورود خزندگان به محل سکونت و کپره‌های شان دارند. بارها تجربه مارگزیدگی با عقرب‌گزیدگی در کپرها را داشتند که سلامت همه اهالی به‌ویژه کودکان را به خطر می‌اندازد. در کنار این، نبود سرویس بهداشتی و حمام استاندارد خود باعث بروز بیماری‌های متعدد در بین این خانواده‌ها خواهد شد. از طرفی نبود حفاظ مناسب برای کپرها منجر به آن می‌شود که همیشه مقدار زیادی خاک در داخل محل زندگی خانواده‌ها وجود داشته باشد. همین موضوع باعث بیماری‌های متعددی شده است، همه این موارد در حالی است

سازمان «یکی هستیم» اقدام به اجرایی کردن پروژه سرپناه امن کرده و در این مدت ۵۰ توبی (خانه‌های بومی) در منطقه جازموریان ساخته و به اهالی فاقد مسکن استاندارد واگذار کرده و از آنجایی‌که تعداد درخور توجهی از خانوارهای ساکن این منطقه همچنان به سرپناه امن نیاز دارند، این موضوع همچنان جزء اولویت‌های این سازمان مردم‌نهاد است.

که اهالی جازموریان با کمبود مراکز بهداشتی و درمانی کافی در منطقه دست‌وپنجه نرم می‌کنند.

یک حضور مؤثر

شاید برای رفع آسیب‌ها و محرومیت‌ها، حضور نهادهای مدنی هم در مناطق محروم از حقوق اولیه بسیار پیش‌برنده باشد. برای مثال «یکی هستیم» پس از ارائه خدمات به گروه‌های در معرض آسیب، در مناطق مختلف با جوامع محلی متوع، در سال ۱۳۹۶ تصمیم گرفت براساس امکانات و اولویت‌های خود با روش اجرایی جامعه‌محور در زمینه توسعه روستایی فعالیت کند. چشم‌انداز «یکی هستیم» توانمندسازی جامعه محلی و بالابردن میزان مشارکت اجتماعی است تا اعضای جامعه محلی بتوانند با امکانات‌شان به خودکفایی و شکوفایی برسند.

جازموریان منطقه‌ای از جنوب کرمان در مرز سیستان‌وبلوچستان است و گروه اجرایی «یکی هستیم» متشکل از نیروهای بومی و غیربومی، به صورت دائم در منطقه ساکن شده‌اند. این سازمان سعی دارد تا حد امکان منجر به توسعه پایدار در این منطقه شود؛ بنابراین آنچه در خلال چنین مسائلی اهمیت دارد، همراهی نهادهای دولتی، نهادهای مردمی و مشارکت جامعه است که به این شکل با گذشت زمان شاهد کاهش آسیب‌های اجتماعی و محرومیت‌ها خواهیم بود.

عکس: یزینا آفرین، ایسنا

هشدار دو جانبه؛ هم سیل بیشتر داریم، هم خشک‌سالی بیشتر

یک درجه افزایش دما می‌تواند ۷ درصد رطوبت را بیشتر کند

زند با اشاره به اینکه به لحاظ هیدرولوژیکی یک درجه افزایش دما می‌تواند حدود هفت درصد باعث افزایش ظرفیت نگهداشت رطوبت هوا شود، گفت: به‌طور کلی الگوهای زمانی و مکانی بارندگی‌ها در جهان و ایران تغییر کرده و بیش‌بینی بارش‌ها سخت‌تر شده است. توزیع فصلی بارش مناطق مختلف کشور تغییر کرده و در سال آبی جاری نیز این تغییرات با شدت بیشتری رخ داده است؛ به‌گونه‌ای که پاییز و زمستان در اغلب نواحی کشور با کم‌بارشی شدید مواجه بودیم و در بهار در نواحی زیادی از کشور با بارش‌های بسیار فراتر از معمول مواجه شدیم. اینکه بگوییم مداخلات انسانی در این بخش مؤثر بوده و ابرها در کشورهای دیگر بارور شده‌اند، متغی است.

بارش اخیر ارتباطی به بارورسازی ابرها ندارد

مدیر گروه خشک‌سالی و تغییر اقلیم پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری همچنین عنوان کرد: امکان بارورسازی ابرها وجود دارد، ولی به‌شدت محدود و منطقه‌ای است و نمی‌تواند چند استان و کشورهای دیگر را درگیر کند. این کارشناس آبخیزداری در ادامه گفت: اینکه بگوییم بارورسازی ابرها در امارات باعث بروز چنین سیلی شده، اشتباه است. نقشه‌ها نیز همین را نشان می‌دهند که یک سیستم قوی در عربستان شکل گرفته، بر روی دریای عرب تقویت شده و بارش-های شدید و فراتر از معمول رخ داده است. ما باید انتظار رخدادهای دیگری ازجمله سرمازدگی، گرم‌زدگی، گردوغبار، خشک‌سالی و حتی سیل‌های بیشتر از گذشته را داشته باشیم.

به گفته وی درحالی‌که درگیر سیل در جنوب شرق و جنوب کشور هستیم، در استان‌های قزوین، تهران، سمنان، خراسان رضوی، فارس و ۲۰ استان دیگر خشک‌سالی رخ داده و میزان بارندگی نسبت به بلندمدت کاهشی بوده است که وقوع این پدیده‌های حدی می‌تواند از نتایج تغییر اقلیم باشد. عضو هیئت علمی پژوهشکده آبخیزداری با اشاره به اینکه باید در مناطق مختلف آمادگی حاصل کنیم، گفت: نمی‌توانیم از وقوع پدیده‌های حدی جوی ازجمله این بارندگی‌ها شدید جلوگیری کنیم، بلکه باید مواجهه هوشمند با این پدیده‌ها داشته باشیم تا خسارت کمتری وارد شود.

ایسنا:مدیر گروه خشک‌سالی و تغییر اقلیم پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری با بیان اینکه تغییر اقلیم باعث می‌شود رخداد پدیده‌های حدی و شدید بیشتر شود و فراوانی وقوع آنها نیز افزایش یابد، گفت: «باید انتظار رخداد‌های دیگری ازجمله سرمازدگی، گرم‌زدگی، گردوغبار، خشک‌سالی و حتی سیل‌های بیشتر از گذشته را داشته باشیم».
مهران زند با بیان اینکه سیل اخیر را از دو بعد هواشناسی و هیدرولوژیکی می‌توان بررسی کرد، گفت: سیل‌های اخیر خصوصاً سامانه بارشی که ۲۷ و ۲۸ فروردین امسال در مناطق جنوب و جنوب شرق کشور و منطقه تنگه هرمز رخ داد، استان‌هان سیستان‌وبلوچستان، هرمزگان، کرمان، فارس و بوشهر را به‌شدت درگیر کرد. او افزود: بارش‌های اخیر رقم‌هایی را در میزان بارندگی جابه‌جا کرد؛ به‌طوری‌که در ۲۴ ایستگاه هواشناسی بارش بیش از صد میلی‌متر ثبت شد که در ۵۰ سال اخیر بی‌سابقه بوده است.

بارندگی‌های شدید چند سال اخیر ناشی از تغییر اقلیم است

مدیر گروه خشک‌سالی و تغییر اقلیم پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری تصریح کرد: بارش‌های سنگین و به‌طور کل سوانح طبیعی با شدت بالا، دوره برگشت طولانی‌تری دارند. این میزان بارندگی‌های شدیدی که در چند سال اخیر در کشور رخ داده، ناشی از تغییرات اقلیمی و تبعات آن است.

گرمایش در خاورمیانه بیشتر بوده است

وی با تأکید بر اینکه این‌گونه بارش‌ها را می‌توان به تغییر اقلیم نسبت داد، افزود: تغییر اقلیم باعث می‌شود رخداد پدیده‌های حدی و شدید بیشتر شود و فراوانی وقوع آنها نیز افزایش یابد. نشانه‌های گرمایش جهانی و وقوع تغییر اقلیم را می‌توان در نقاط مختلف کشور مشاهده کرد. یکی از نشانه‌های مهم، گرم‌تر شدن کشور است. میانگین گرمایش جهانی ۱.۱ درجه و در غرب آسیا دو درجه سانتی‌گراد برآورد شده است. در خاورمیانه گرمایش بیشتر بوده و تبعات آن هم بیشتر است. وقتی دما بالا می‌رود، ظرفیت نگهداشت رطوبت هوا بیشتر می‌شود؛ در نتیجه تبخیر بالا می‌رود و حجم بیشتری رطوبت را خواهیم داشت که به دنبال آن بارندگی‌های سیل‌آسا بیشتر می‌شود.

شرق گزارش خبری

دهان گشاد حوادث کار!

فرشاد اسماعیلی، حقوق‌دان و فعال کارگری، چند روز پیش در صفحه توئیتری خود از مرگ دوهزارو ۱۱۵ کارگر در حین کار و بر اثر حوادث ناشی از کار در سال ۱۴۰۲ خبر داد. او نوشته است که سال قبل، تلفات حین کار شامل هزارو ۹۰۰ کارگر بوده و این یعنی ۱۱.۳ درصد مرگ کارگران بر اثر حادثه و در حین کار زیاد شده است.

آماری که پیش از او «علی ضیایی»، رئیس گروه بررسی صحنه جرم سازمان پزشکی قانونی، در گفت‌وگو با «ایلنا» به آن اشاره کرده بود. او آمار فوت کارگران بر اثر حوادث ناشی از کار در سال ۱۴۰۲ را دوهزارو ۱۱۵ نفر اعلام کرد. به گفته ضیایی این آمار در مقایسه با مدت مشابه سال قبل که آمار تلفات هزارو ۹۰۰ نفر بود، ۱۱.۳ درصد افزایش داشته است. رئیس گروه بررسی صحنه جرم سازمان پزشکی قانونی گفته است از کل تلفات حوادث محیط کار در سال گذشته، دوهزارو ۹۴ نفر مرد و ۲۱ نفر زن بوده‌اند؛ این در حالی است که تعداد مردان فوت‌شده در حوادث محیط‌های کاری در سال ۱۴۰۱ هزارو ۸۷۰ نفر مرد و تعداد ۳۰ نفر زن بوده است. کرچه رئیس گروه بررسی صحنه جرم سازمان پزشکی قانونی از افزایش مرگ کارگران خبر داده، اما به‌تازگی علی حسین رعیتی‌فرد، معاون روابط کار وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی آمار جدیدی از حوادث ناشی از کار در کشور ارائه کرده و گفته است حوادث ناشی از کار در دو سال گذشته کاهش پیدا کرده است. به گفته او، حوادث ناشی از کار در سال ۱۴۰۰ به میزان ۷۱۲ نفر بود که این عدد در سال ۱۴۰۲ به ۶۸۰ نفر فوتی کاهش یافته است. با توجه به تلاش وزارت کار برای صیانت از نیروی کار، حوادث ناشی از کار در دو سال گذشته نسبت به مدت مشابه قبل به میزان ۹.۷ کاهش یافته است. آن‌طور که او گفته روزانه دومیلیون و ۸۰۰ نفر در جهان بر اثر حوادث ناشی از کار فوت می‌کنند که ۴۰۰ هزار نفر بر اثر حوادث ناشی از کار و دومیلیون و ۴۰۰ هزار نفر بر اثر بیماری‌های شغلی از بین می‌روند.

ایسنا در گزارشی نوشته است که معاون وزیر کار معتقد است این رقم در کشور ما از رنج جهانی پایین‌تر است. به همین منظور ابراز امیدواری کرده با تلاش کارگران و کارفرمایان و استقبال از ایده‌های خلاقانه در راستای صیانت از نیروی کار، این تعداد به حداقل برسد. در ادامه نوشته که طبق گزارش اداره کل بازرسی کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، در سال ۱۴۰۱ ضریب شیوع آسیب شغلی منجر به فوت نسبت به سال ۱۴۰۰ کاهش ۱۱درصدی داشته است. تعداد آسیب‌های شغلی منجر به فوت در سال ۱۴۰۰ نیز نزدیک به ۷۶۸ نفر و در سال گذشته حدود ۷۱۱ نفر بوده است. ضریب شیوع آسیب شغلی منجر به فوت در سال ۱۴۰۰ به ازای صد هزار نفر، ۵.۱ درصد و در سال گذشته ۴.۶ درصد بوده است.

ناگفته نماند که اواخر سال گذشته، مرکز آمار ایران «گزارش وضعیت اجتماعی و فرهنگی ایران در پاییز ۱۴۰۲» را منتشر کرده است. گزارشی که به موضوعات مختلفی ازجمله جمعیت، آموزش، سلامت، اشتغال و بی‌کاری، آسیب‌های اجتماعی، زنان و خانواده، فرهنگ، رسانه و فضای مجازی و رفاه و تأمین اجتماعی می‌پرداخت و در بخشی از آن به آمار حوادث در حین کار اشاره شده بود.

یافته‌های این گزارش تعداد مرگ‌ومیرهای ناشی از حوادث کار در پاییز ۱۴۰۲ را ۵۲۸ مورد دانسته است که نسبت به فصل قبل، ۳۷ مورد کاهش و نسبت به فصل مشابه سال قبل، ۲۵ مورد افزایش یافته است. همچنین در تابستان ۱۴۰۲ تعداد آسیب‌دیدگان شغلی در کارگاه‌های مشمول قانون کار هزارو ۸۸۱ مورد اعلام شده که از این تعداد، ۱۸۴ مورد منجر به فوت و هزارو ۶۹۷ مورد منجر به غیرفوت بوده است. همچنین گفته شده در پاییز ۱۴۰۲، معاینات بالینی به علت نزاع جسمانی ۱۴۵هزارو ۴۴۶ مورد و نزاع روانی ۳۳۱ مورد بوده است که نسبت به فصل مشابه سال قبل به ترتیب دوهزارو ۴۶۸ و ۳۴ مورد افزایش داشته است.

هشتم مهر سال گذشته نیز که نخستین همایش ملی چشم‌انداز «ایمنی و بهداشت شغلی» برگزار شد، علی‌حسین رعیتی‌فرد، معاون روابط کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، اعلام کرد سالانه ۳۲۰ میلیون نفر قربانی حوادث ناشی از محیط کار نایمن شده و ۱۶۰ میلیون نفر جان خود را به دلیل بیماری‌های شغلی از دست می‌دهند؛ «سالانه ۱۲ میلیون نفر در کشورهای مشترک‌المنافع قربانی حوادث هستند. به این ترتیب باید گفت روزانه در جهان شش‌هزارو ۲۰۰ نفر قربانی حوادث ناشی از کار و بیماری‌های شغلی می‌شوند. این آمار تأثیر مستقیم در اقتصاد داشته و سازمان جهانی بهداشت نسبت به آن هشدار داده است.»

او گفته بود که در راستای اجرای مقوله نامه ۱۵۵ سیاست‌های منسجمی شکل گیرد و به شکل دوره‌ای اجرا و بازنگری شود.

•مقاله‌نامه ایمنی

لااحه تصویب مقاله‌نامه ایمنی و بهداشت شغلی ۱۹۸۱ (۱۳۶۰) شماره ۱۵۵ و پروتکل ۲۰۰۲ (۱۳۸۱) مقاله‌نامه ایمنی و بهداشت شغلی، اساسنامه سازمان بین‌المللی کار (ILO) اصلی را مطرح می‌کند که کارگران باید در برابر بیماری و آسیب‌های ناشی از کارشان محافظت شوند.

بر اساس ماده ۹۱ قانون کار، کارفرمایان موظف هستند برای تأمین حفاظت و سلامت کارگران در محیط کار، وسایل و امکانات لازم ایمنی را تهیه کرده و در اختیار آنها قرار دهند. کارگران نیز ملزم به استفاده و نگهداری مناسب از تجهیزات محافظتی و بهداشت فردی و رعایت دستورالعمل‌های مربوطه در محیط کاری خود هستند.

معاونت روابط کار وزارت کار سال گذشته اعلام کرده است ۳۸ درصد حوادث ناشی از کار در صنعت ساختمان و ۳۶ درصد در صنایع دیده می‌شود و در برخی صنایع مثل معدن خطرپذیری بالاتر است، ولی به لحاظ رعایت نکات ایمنی در اتجا، تنها دو درصد از حوادث ناشی از کار وجود دارد که نشان می‌دهد هر کجا استانداردها و ایمنی حین کار رعایت شده، صیانت از نیروی کار نیز حفظ شده است. اختلاف در روایات قربانیان حوادثی کاری ممکن است ناشی از این باشد که آمار منسجم و دقیقی در کشور در این زمینه وجود ندارد. چنانچه بیش از این فرشاد اسماعیلی به پیام ما گفته بود: «به‌طور کلی هیچ عدد و رقم قابل اعتمادی در حوزه کارگری وجود ندارد. نمی‌دانیم چند میلیون کارگر داریم، چند میلیون کارگر حداقل‌بگیر داریم، چند میلیون کارکن زن داریم و چند میلیون اتباع خارجی داریم، اراده‌ای برای انتشار آمار وجود ندارد. آماری که تأمین اجتماعی ارائه می‌دهد، فقط آمار بیمه‌شده‌هاست. هر سال وزارت کار اعلام می‌کند که با کاهش حادثه روبه‌رو هستیم، اما این غیرممکن است. شاید در کارگاهی یا در شهری کاهش آمار وجود داشته باشد، اما در کل کشور ممکن نیست.»

او گفته است که آمارهای غیررسمی تا روزی بین پنج تا شش فوتی را اعلام می‌کنند: «امارهای رسمی اما فقط از کارگران بیمه‌شده است، درحالی‌که تعداد کارگران بدون بیمه، اتباع خارجی و کارگرهای غیررسمی از آن کم می‌شود. همین موضوع علت اختلاف آمارهاست.»

عکس: محمود شیخ‌ویسی، فارس